

Utenos apylinkės teismo darbuotojų tolerancijos korupcijai nustatymo 2024 m. tyrimo rezultatai ir jų apibendrinimas

Vadovaujantis Utenos apylinkės teismo korupcijos prevencijos veikslių plano 2023-2024 metams, patvirtintu Utenos apylinkės teismo pirmininko 2022 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. V-102, 1 punktu, atliktas anoniminis teismo darbuotojų tolerancijos korupcijai nustatymo tyrimas.

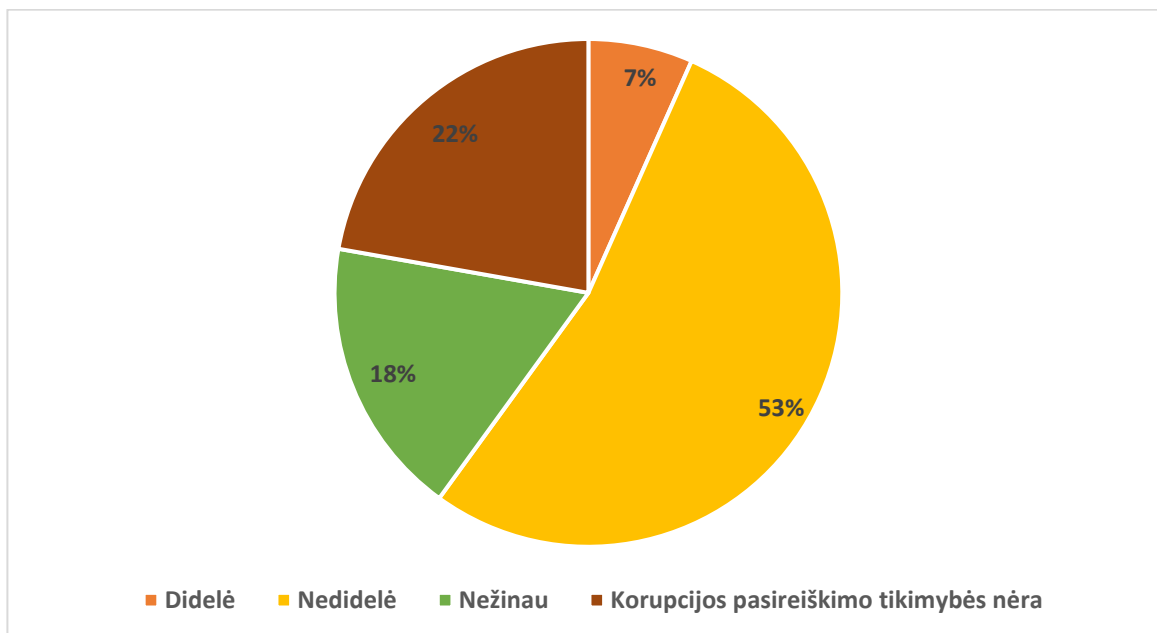
Tyrimo tikslas: nustatyti Utenos apylinkės teismo (toliau – ir Teismas) darbuotojų požiūrį į korupciją ir identifikuoti spręstinas vidines Teismo problemas korupcijos prevencijos srityje.

Tyrimo trukmė ir būdas: 2024 m. spalio 10 d. – 2024 m. spalio 18 d. Utenos apylinkės teismo teisėjų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – ir Teismo darbuotojai), prašyta užpildyti anoniminę internetinę 17 klausimų anketą (1 klausimas, susijęs su informacija apie respondentus, 15 klausimų, susijusių su respondentų požiūriu į korupciją ir korupcijos prevenciją, 1 atviras klausimas, skirtas pateikti pasiūlymus bei pastabas dėl korupcijos prevencijos).

Tyrimo dalyviai: Teismo darbuotojai, išskyrus darbuotojus, neturinčius tarnybinio elektroninio pašto (ūkio skyriaus valytojai, 8 asmenys), taip pat esančius vaiko priežiūros atostogose (3 asmenys). Nuoroda į anketą buvo išsiųsta 103 Teismo darbuotojams.

1. Kokia, Jūsų manymu, korupcijos pasireiškimo tikimybė Utenos apylinkės teisme?

Ypatingai didelė	0 asm.
Didelė	3 asm.
Nedidelė	24 asm.
Nežinau	8 asm.
Korupcijos pasireiškimo tikimybės nėra	10 asm.

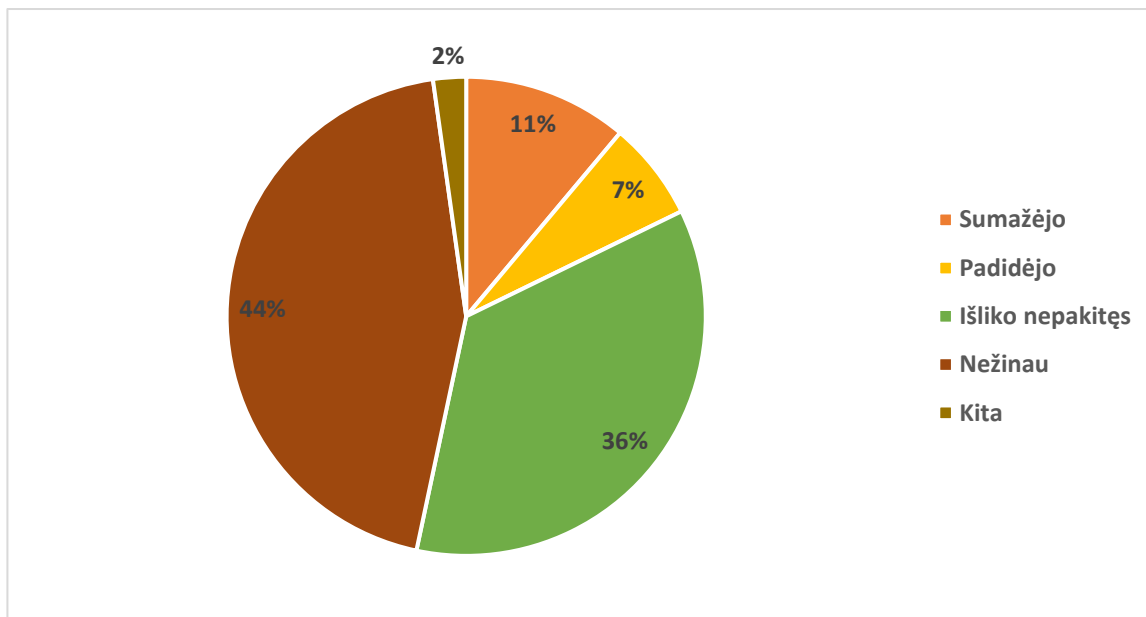

2. Kaip, Jūsų manymu, per šiuos metus pasikeitė korupcijos lygis Utenos apylinkės teisme, lyginant jį su 2023 metais?

Sumažėjo	5 asm.
Padidėjo	3 asm.
Išliko nepakitęs	16 asm.
Nežinau	20 asm.
Kita	1 asm.

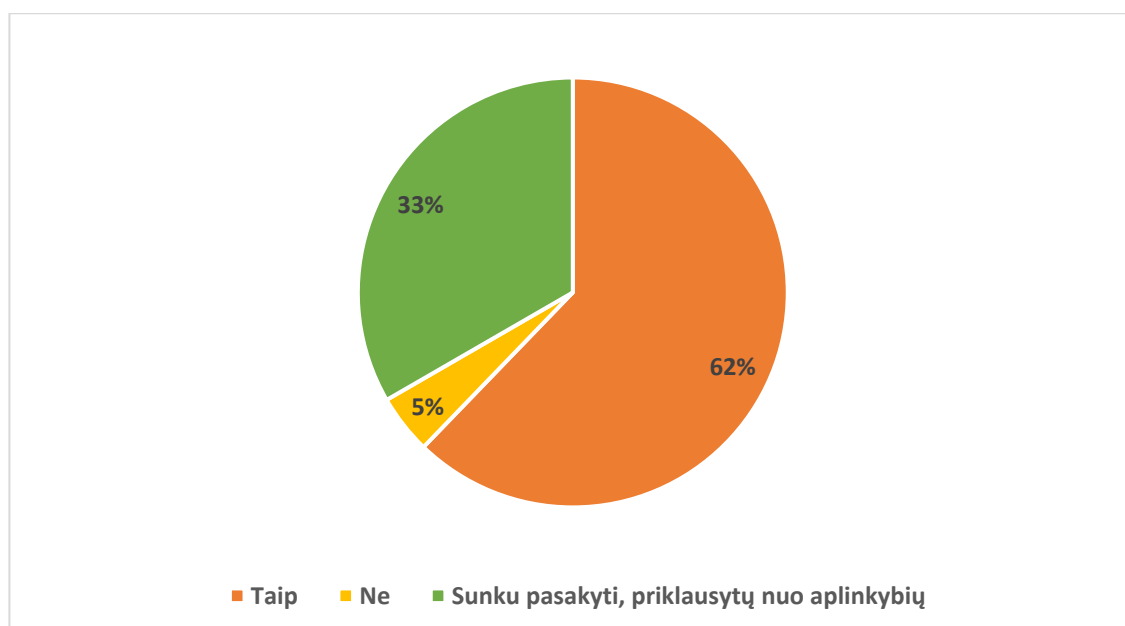
Pasirinkę „Kita“ nurodė:

1. „Manau, kad korupcijos nėra“.

3. Ar Jūs praneštumėte apie Jums žinomą korupcijos atvejį?

Taip	28 asm.
Ne	2 asm.
Sunku pasakyti, priklausytų nuo aplinkybių	15 asm.

4. Kodėl nepranešumėte apie korupcijos atvejį (galima pasirinkti kelis variantus):

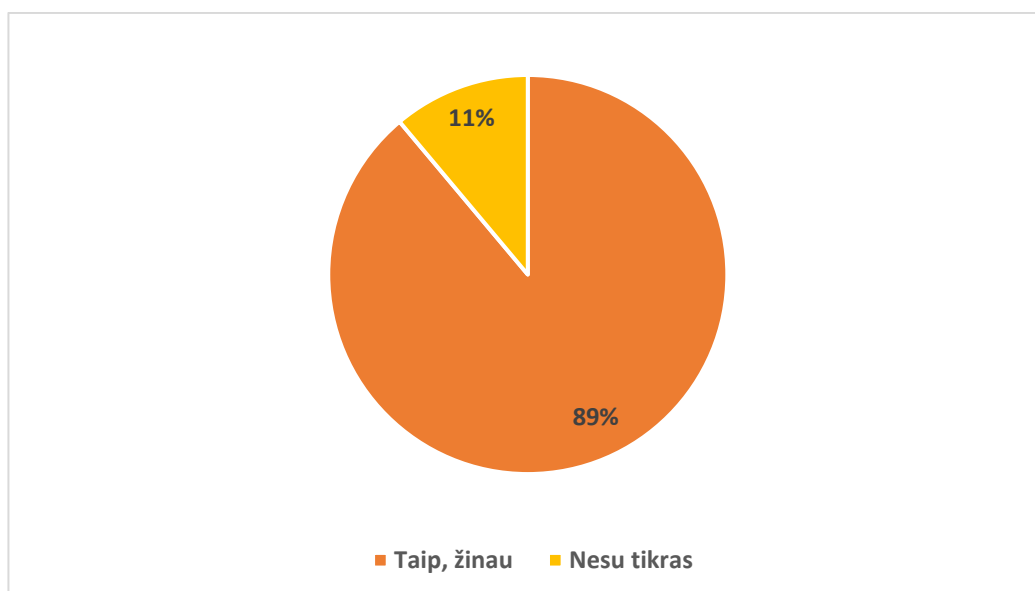
Nežinau, kur pranešti	0 asm.
Sudėtinga pranešti ir tam reikia laiko	0 asm.
Nematau prasmės pranešti, nes nuo to niekas nepasikeis	4 asm.
Tie, kurie praneša, galų gale nukenčia skaudžiausiai	5 asm.
Atvejis toks nereikšmingas, kad apie jį nėra prasmės pranešinėti	2 asm.
Nesu įsitikinęs, kad tai – korupcijos atvejis	9 asm.
Nenoriu nieko išduoti, sukelti papildomų rūpesčių	2 asm.
Tai sukeltų įtampą kolektyve	4 asm.
Nesijausčiau saugus pranešdamas	5 asm.
Bijau netekti darbo vietos	1 asm.
Kita	2 asm.

Pasirinkę „Kita“ nurodė:

1. „Praneščiau“;
2. „Praneščiau“.

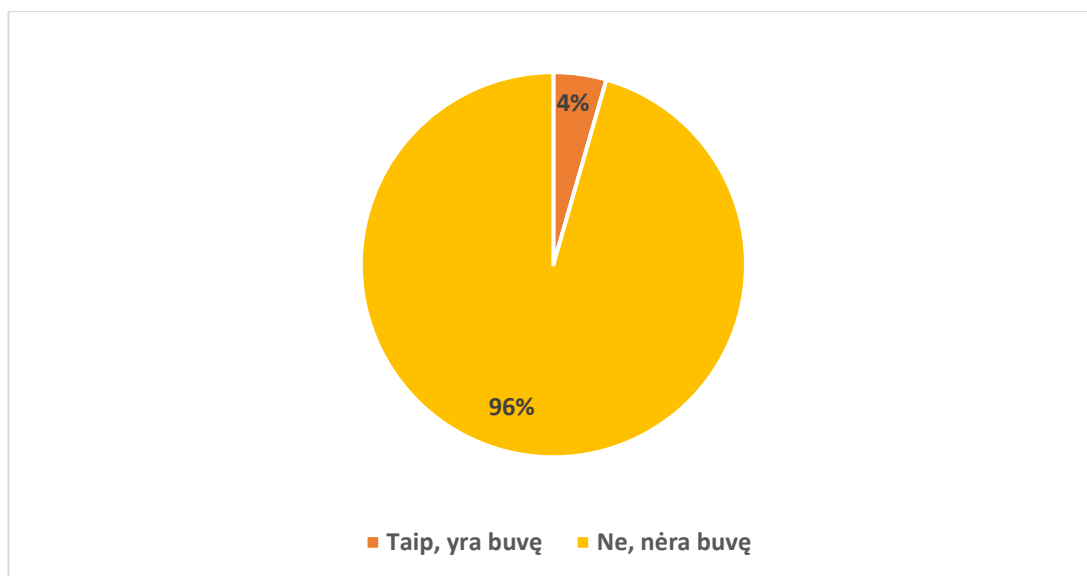
5. Ar žinote, kur reikia kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį?

Taip, žinau	40 asm.
Ne, nežinau	0 asm.
Nesu tikras	5 asm.

6. Ar 2024 metais yra buvę situacijų, kai Jums ar Jūsų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvote kitaip darbe susidūrę su korupcija?

Taip, yra buvę	2 asm.
Ne, nėra buvę	43 asm.

7. Jeigu į 6 klausimą atsakėte „Taip“, ar apie tai kam nors pranešėte?

Taip, pranešiau	0 asm.
Ne, nepranešiau	2 asm.

8. Jeigu į 7 klausimą atsakėte „Taip“, nurodykite, kam pranešėte:

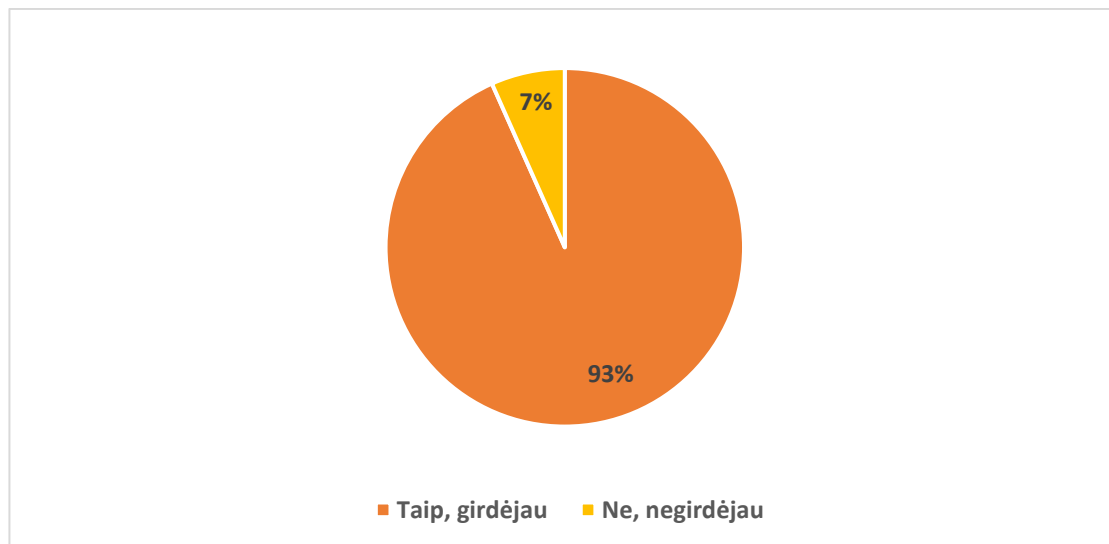
Niekas neatsakė, nes nebuvo teigiamų atsakymų į 7 klausimą.

9. Jeigu į 7 klausimą atsakėte „Ne“, nurodykite priežastį, dėl kurios nepranešėte (galima pasirinkti kelis variantus):

Nežinojau, kam pranešti	0 asm.
Sudėtinga pranešti ir tam reikia laiko	0 asm.
Nemačiau prasmės pranešti, nes nuo to niekas nepasikeis	2 asm.
Nebuvau įsitikinęs, kad tai – korupcijos atvejis	0 asm.
Atvejis toks nereikšmingas, kad apie jį nebuvo prasmės pranešinėti	0 asm.
Nenorėjau nieko išduoti, sukelti papildomų rūpesčių	0 asm.
Nesijausčiau saugus pranešdamas	0 asm.
Bijojau netekti darbo vietos	0 asm.
Tai sukeltų įtampą kolektyve	0 asm.
Kita	0 asm.

10. Ar Jūs esate girdėję apie Utenos apylinkės teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones?

Taip, girdėjau	42 asm.
Ne, negirdėjau	3 asm.

11. Jei nesate girdėję apie Utenos apylinkės teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones, nurodykite galimas priežastis:

Nežinau, kad teisme yra vykdoma korupcijos prevencija	2 asm.
Man tai neaktualu	1 asm.*
Nežinau, kur tokios informacijos rasti	0 asm.

*Pažymėtina, kad šį variantą buvo pasirinkę 2 asmenys, tačiau duomenys pakoreguoti atsižvelgus į tai, kad vienas iš jų į 10 klausimą atsakė teigiamai.

12. Kokios yra galimos korupcijos pasireiškimo priežastys Utenos apylinkės teisme (galimi keli atsakymo variantai):

Mažas atlyginimas	17 asm.
Teisės aktų spragos	3 asm.
Neaiškus bylų skirstymo mechanizmas	8 asm.
Nepakankamai skaidrus teismo sprendimų priėmimo procesas	0 asm.
Nepakankamai skaidrus teismo administracijos sprendimų priėmimo procesas	16 asm.
Nežinau	18 asm.
Kita	1 asm.

Pasirinkę „Kita“ nurodė:

1. „Manau, korupcijos teisme nėra“.

13. Kaip pasieltumėte, jeigu į teismą atvykęs interesantas, jį aptarnavus, Jums nematant, darbo vietoje paliktų menkavertę dovaną (pvz., šokoladą, kavos pakelį ir pan.)?

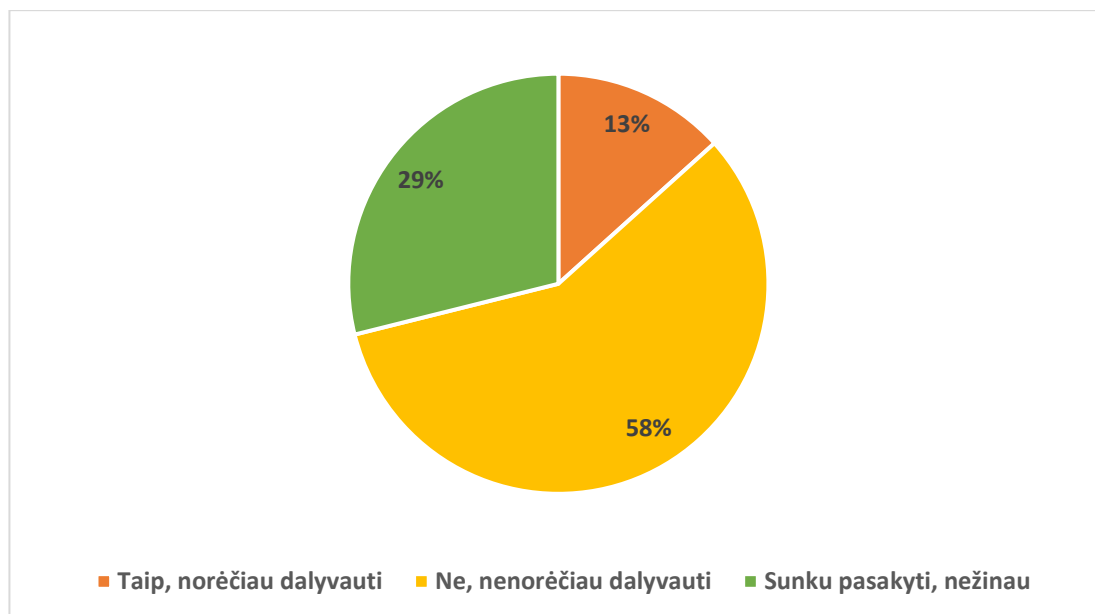
Bandyčiau surasti asmenį ir grąžinti jam dovaną, o nepavykus – apie įvykį informuočiau teismo pirmininką, savo tiesioginį vadovą arba Antikorupcinės komisijos pirmininką	36 asm.
Dovaną priimčiau (pvz., šokoladą suvalgyčiau)	2 asm.
Dovaną tiesiog išmesčiau	3 asm.
Kita	4 asm.

Pasirinkę „Kita“ nurodė:

1. „Informuočiau tiesioginį vadovą, antikorupcinės komisijos pirmininką“;
2. „Jei kas nors ką nors palieka man nematant, tada nežinau, kas paliko. Rastu šokoladu pasidalinčiau su kolegomis“;
3. „Pasidalinčiau su kolektyvu“;
4. „Neaptarnauju interesantų“.

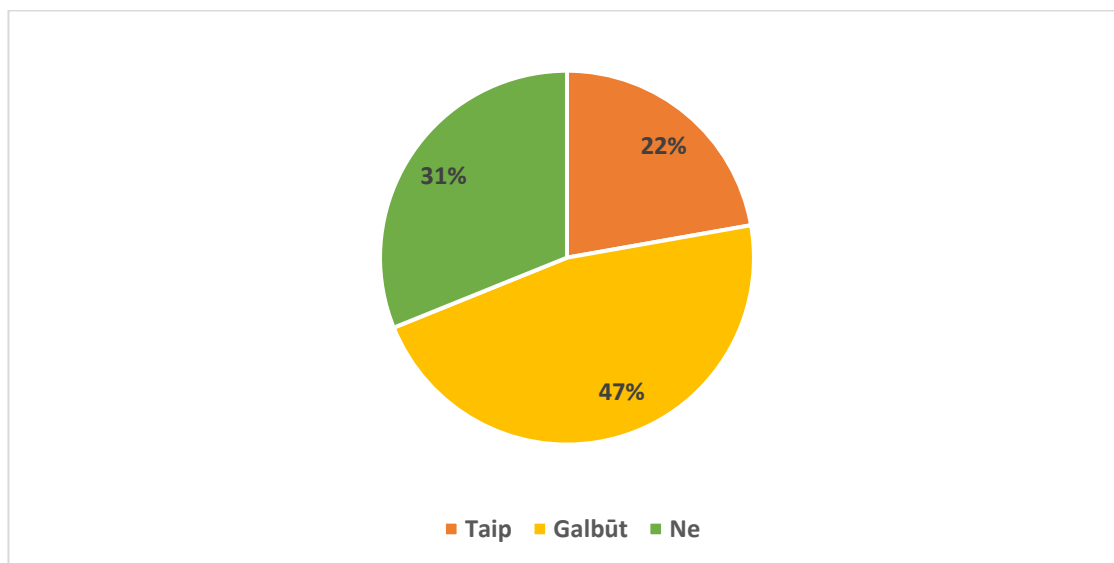
14. Ar Jūs norėtumėte dalyvauti Utenos apylinkės teismo antikorupcinėje veikloje?

Taip, norėčiau dalyvauti	6 asm.
Ne, nenorėčiau dalyvauti	26 asm.
Sunku pasakyti, nežinau	13 asm.

15. Ar norėtumėte dalyvauti antikorupciniuose mokymuose, projektuose, renginiuose?

Taip	10 asm.
Galbūt	21 asm.
Ne	14 asm.

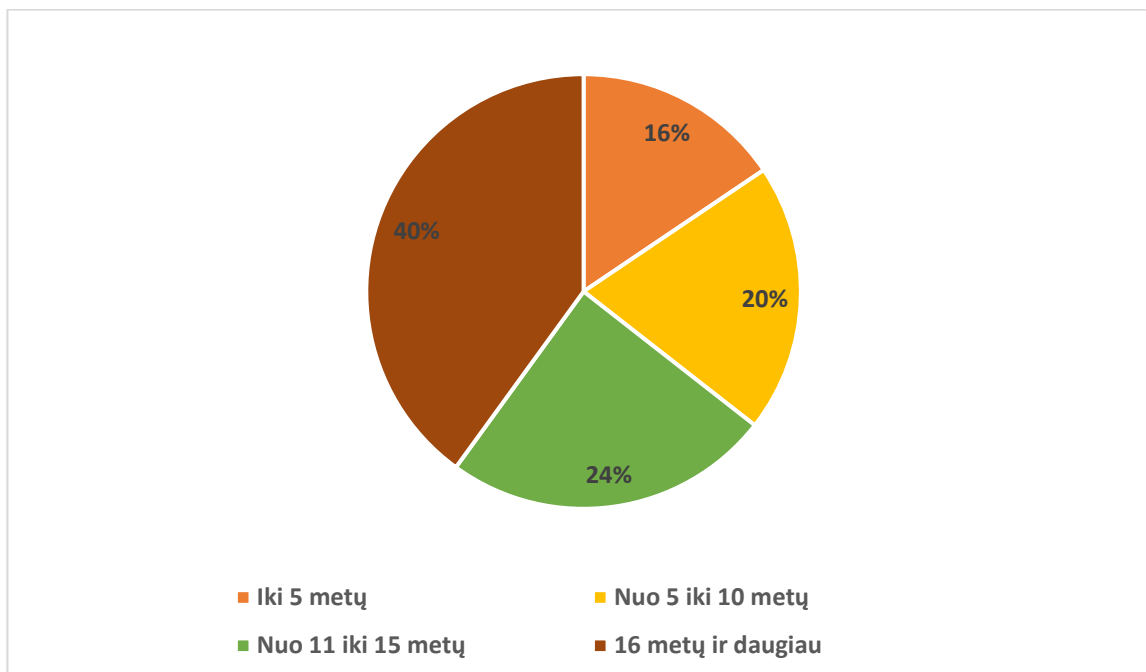
16. Jūsų pasiūlymai bei pastabos dėl korupcijos prevencijos Utenos apylinkės teisme vykdymo:

Atviras klausimas. Nurodė:

1. „Priemonių korupcijos prevencijai pakanka. Nepotizmo apraiškos jau pastebimai ardomos“;
2. „Atlyginimų didinimas personalui“;
3. „O kas vyksta be Komisijos posėdžių?“;
4. „Korupcijos prevencija neturi apsiriboti tik teisme sudarytos Komisijos susirinkimais, vykstančiais kas pusmetį, būtina informuoti apie jų metu priimtus sprendinius, svarstyti klausimus“;
5. „Pavaldžių asmenų turintys darbuotojai, antikorupcinės komisijos nariai turėtų periodiškai žodžiu priminti darbuotojams apie korupcijos prevenciją, nes praktika rodo, kad el. paštų siunčiamų laiškų darbuotojai paprastai neskaito. Taip pat vadovybė turėtų periodiškai aiškinti darbuotojams priemonių, skatinimų skyrimo teisinius pagrindus ir tvarką, nustatytus Valstybės tarnybos įstatyme, Darbuotojų darbo apmokėjimo įstatyme, Teismo darbo apmokėjimo sistemos apraše“;
6. „Skaidriai, viešai skelbti priemonių, premijų mokėjimo pagrindus“.

17. Jūsų darbo trukmė Utenos apylinkės teisme:

Iki 5 metų	7 asm.
Nuo 5 iki 10 metų	9 asm.
Nuo 11 iki 15 metų	11 asm.
16 metų ir daugiau	18 asm.

Apklausoje rezultatų apibendrinimas:

1. Apklausoje dalyvavo 43,69 proc. Teismo darbuotojų, kuriems buvo išsiųsta anketa, t. y. 45 Teismo darbuotojų iš 103 (2023 m. apklausoje dalyvavo 50,5 proc.).
2. Kaip ir praėjusiais metais, didžioji dauguma (75 proc.) respondentų mano, kad korupcijos pasireiškimo Teisme tikimybė yra nedidelė / jos nėra. 7 proc. respondentų, t. y. 3 asmenys, mano, kad tikimybė yra didelė. Tai, kad ji yra ypatingai didelė, nenurodė nė vienas atsakinėjęs į anketą. Atsakymą „nežinau“ nurodė 18 proc. respondentų.
3. Tie patys 3 respondentai, kurie nurodė, kad korupcijos pasireiškimo Teisme tikimybė yra didelė, nurodė, kad 2024 m. korupcijos lygis Teisme, lyginant jį su 2023 m., padidėjo. Kad korupcijos lygis pastaraisiais metais nesikeitė, nurodė 36 proc. atsakinėjusiųjų, o 11 proc. mano, kad jis sumažėjo. Didelė dalis respondentų (44 proc.) pažymėjo konkrečios nuomonės dėl korupcijos lygio pokyčio neturintys („nežinau“).
4. Teismo darbuotojų nuostata pranešti apie žinomą korupcijos atvejį per metus praktiškai nepasikeitė: 62 proc. praneštų, 33 proc. nurodė, kad tai priklausytų nuo aplinkybių, 4 proc. – nepraneštų (2023 m. šie procentai atitinkamai buvo 60 proc., 36 proc., 4 proc.)

5. Net 20 proc. atsakiusių į anketą nurodė, kad galima nepranešimo apie korupcijos atvejį priežastimi galėtų būti susijusi su korupcijos identifikavimo problema, t. y. nurodė, kad „Nesu įsitikinęs, kad tai – korupcijos atvejis“ (2023 m. anketoje šį variantą rinkosi 10 proc. respondentų). Kitos dažniausiai pažymėtos priežastys: „Tie, kurie praneša, galų gale nukenčia skaudžiausiai“, „Nesijausčiau saugus pranešdamas“ (po 11 proc.), „Tai sukeltų įtampą kolektyve“ ir „Nematau prasmės pranešti, nes nuo to niekas nepasikeis“ (po 9 proc.).
6. Lyginant su 2023 m., didėja santykinis respondentų, žinančių, kur reikia kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį, skaičius: 89 proc. nurodė tai žinantys, 11 proc. – nėra tikri (2023 m. šios dalys atitinkamai buvo 86 proc. ir 14 proc.).
7. Viso 2 respondentai nurodė, kad 2024 m. buvo situacijų, kai jam arba kolegai buvo siūlomas kyšis arba buvo kitaip susidūrę su korupcija darbe. Abu respondentai nurodė, kad apie tai niekam nepranešė. Nepranešimo priežastis – „Nemačiau prasmės pranešti, nes nuo to niekas nepasikeis“.
8. Apie Teisme vykdomas korupcijos prevencijos priemones nurodė girdėję 93 proc. respondentų. 7 proc. (3 asmenys), apie prevencijos priemones negirdėjusių to priežastimi pažymėjo atsakymus „Nežinau, kad teisme yra vykdoma korupcijos prevencija“ (2 respondentai. Pažymėtina, kad būtent šie respondentai buvo tarp tų, kurie pirmame anketos klausime nurodė, jog korupcijos pasireiškimo tikimybė Teisme yra didelė), „Man tai neaktualu“ (1 respondentas).
9. Kaip ir 2023 m., pagrindinės respondentų nurodytos korupcijos Teisme pasireiškimo galimos priežastys nesikeičia – mažas atlyginimas (paminėjo 37,78 proc. respondentų), nepakankamai skaidrus teismo administracijos sprendimų priėmimo procesas (35,56 proc.). Pažymėtina, kad lyginant su 2023 m. anketos atsakymais, 2024 m. anketos atsakymuose fiksuojamas išaugęs procentas respondentų, pasirinkusių atsakymą „Neaiškus bylų skirstymo mechanizmas“ (17,78 proc., 2023 m. buvo 10 proc.) bei minėtą atsakymą „Nepakankamai skaidrus teismo administracijos sprendimų priėmimo procesas (2023 m. buvo 28 proc.).
10. Didžioji dalis respondentų (80 proc.) nurodė, kad iš interesanto darbo vietoje gavę dovaną, ją bandytų gražinti, o nepavykus – apie įvykį informuotą vadovą / Antikorupcinės komisijos pirmininką.
11. Ženkli dalis respondentų nurodė, kad nenorėtų dalyvauti Teismo antikorupcinėje veikloje (58 proc.) ir antikorupciniuose mokymuose / projektuose / renginiuose (31 proc.). Visgi šie procentai, lyginant su 2023 m., mažėja (buvo atitinkamai 66 proc. ir 40 proc.).
12. Pasiūlymus bei pastabas dėl korupcijos prevencijos Teisme vykdymo išsakė 6 respondentai. Trijuose iš atsakymų užsimenama, kad antikorupcijos komisija galėtų skirti daugiau dėmesio korupcijos prevencijai. Pažymėtina, kad visi šie respondentai buvo tarp tų, kurie nurodė

norintys dalyvauti Teismo antikorupcinėje veikloje. Dviejuose atsakymuose paminėtas poreikis didinti darbuotojų skatinimo skaidrumą.

13. Didžiausia dalį respondentų (40 proc.) sudarė Teismo darbuotojai, Teisme dirbantys 16 ir daugiau metų. Būtent šioje amžiaus grupėje buvo mažiausiai respondentų (50 proc.), kurie 3 anketos klausime pažymėjo, kad praneštų apie žinomą korupcijos atvejį. Kaip ir 2023 m. apklausoje, daugiausiai nurodžiusiųjų (85,71 proc.), kad praneštų apie korupcijos atvejį, buvo trumpiausiai (iki 5 metų) Teisme dirbančių respondentų grupėje.

Identifikuotos spręstinos vidinės Teismo problemos korupcijos prevencijos srityje:

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybė Teisme bei darbuotojų požiūris į korupciją, lyginant su 2023 m. apklausos rezultatais, iš esmės nekito. Tačiau, nurodant galimas korupcijos pasireiškimo Teisme priežastis, padidėjo procentas respondentų, pasirinkusių atsakymus „Neaiškus bylų skirstymo mechanizmas“ bei „Nepakankamai skaidrus teismo administracijos sprendimų priėmimo procesas“. Teismo antikorupcinės komisijos vertinimu, į šiuos Teismo darbuotojams abejonių keliančius darbo aspektus turėtų būti atsižvelgta planuojant Teismo korupcijos prevencijos veiksmų planą 2025-2026 metams.
2. Taip pat padidėjo respondentų skaičius (20 proc., lyginant su 10 proc. 2023 m.), kurie galimą nepranešimą apie korupcijos atvejį motyvuoja tuo, jog nėra įsitikinę, kad tai – korupcijos atvejais. Atsižvelgus į tai, kad didėja norinčių ir galbūt norinčių dalyvauti antikorupciniuose mokymuose ir renginiuose respondentų skaičius, laikytina, kad Teismo darbuotojams būtų tikslinga vėl organizuoti paskaitas / mokymus, susijusius su korupcijos ir jos užkardymo klausimais.
3. Didėja santykinė dalis darbuotojų, kurie norėtų dalyvauti Teismo antikorupcinėje veikloje, todėl manytina, kad sudarant Teismo antikorupcinę komisiją, būtų prasminga į ją įtraukti visų pirma joje dalyvauti pageidaujantį darbuotojus.